

Livet i Danderyds församling #1 2021

LIVET

OVISSHET

PÅSKAFTON och ovisshet hör ihop, på ett märkligt sätt. Berättelsen om Jesus når sin kulmen under tre dagar. På långfredagen sker det fruktansvärda. På påskaftonen har allt redan hänt men ändå har ingenting skett. På påskdagen förklaras allt och hela tillvaron blir tydlig.

Livet består av väl många påskaftnar, då det livsavgörande har hänt utan att jag vet vad det innebär eller vart det för mig. Stunder då allt rasar, mörkret tar över och vi inte ser någon väg framåt. Men tack och lov är det övergående. Ingen människa kan stanna vid långfredagen utan att gå under. Gud har ordnat livet så att långfredagar sker, men de passerar.

Påskdagarna däremot – då allt förklaras, då livet segrar, då dimmorna skingras och mörkret ger vika – de dagarna är ganska få. Ibland är de inte ens dagar, utan korta stunder. Stunder av insikt, lycka, förundran och glädje.

De flesta dagarna i livet är nog påskaftnar. Hos våra ortodoxa kristna syskon firas en alldeles särskild gudstjänst på just påskafton, som berättar hur det fejas, städas och smyckas för att Gud ska återvända från de döda. Gudstjänsten slutar med att tusentals rosenblad sprids i kyrkan. Världen är nu redo att ta emot den uppståndne.

Jag kan se mitt liv så, hur jag fejrar och fixar, städar och smyckar för att vara beredd. Kanske återvänder livet inte helt och fullt förrän på andra sidan döden? Kanske kan jag bara ana påskdagens jubel under korta stunder. Under tiden nynnär jag en sång som för mig från långfredag, via påskafton vidare fram till påskdagen: *"Don't worry about a thing, cause every little thing is gonna be alright"*...

Kristin Molander
Kyrkoherde

Tid för fasta

Fastetiden inleds i år på askonsdagen den 17 februari och pågår till påskafton den 3 april.

Under fastan är färgerna i kyrkan blå eller lila som står för fasta och bot. Bot handlar om att ångra och erkänna sina fel och få Guds förlåtelse. Under fastan lyfts den tid fram då Jesus gick genom lidande och död mot uppståndelse och ett nytt liv.

En del väljer att avstå från något under fastan, som exempelvis kött, godis eller sociala medier. Andra avstår från något som kostar pengar för att istället skänka det man sparar till välgörenhet.

Livet vann igen!

I slutet av hösten 2020 tilldelades *Livet i Danderyds församling* för andra gången Publishingpriset i klassen medborgartidningar. Hurra!

Korsvägsvandring 2.0

Korsvägsvandring är en urgammal kristen tradition som prästerna Jenny Karlsson och Peter Johansson har gjort en nutida version av som är både digital och fysisk.

– Jag ville pröva ett annat uttryck med nyskrivna texter som sätter Jesu berättelse i samband med våra egna liv. Peter, min man, inspirerades och testade att göra film till en av stationerna. När det blev bra utvecklade vi fler filmer och QR-koder till varje station.

I år finns vandringen på församlingens hemsida, utanför Danderyds kyrka och inne i Enebykyrkan.

– Den är skriven som ett slags poetiskt samtal, ofta med Jesus. Alla som går vandringen blir delaktiga som vittnen, säger Jenny Karlsson.

Vandringen handlar om Jesu lidande men kan också förstås som mänsklighetens lidande, berättar Jenny Karlsson.

– Min förhoppning är att vandringen ska visa hur passionsberättelsen om Jesu lidande, död och uppståndelse speglar våra egna liv. Sen hoppas jag att man ska tycka att det är vackert också.

29 mars–25 april.

Utanför Danderyds kyrka, inne i Enebykyrkan och på svenskakyrkan.se/danderyd

Jenny Sigeman, internationell samordnare
i Danderyds församling

Därför arbetar församlingen med fasteaktionen *Under samma himmel*

– **EN STOR DEL** av världens befolkning lever under helt andra ekonomiska förutsättningar än vad vi gör i Sverige. De senaste årtiondena har fattigdomen minskat globalt sett, men på grund av den svåra pandemin vi nu befinner oss i går utvecklingen tyvärr tillbaka, säger Jenny Sigeman som är internationell samordnare och kommunikatör i Danderyds församling.

Fram till påsk pågår Act Svenska kyrkans Fasteaktion och i år samlas pengar in för att lindra konsekvenserna av coronapandemin. Act Svenska kyrkans samarbetsorganisationer över hela världen rapporterar om stängda gränser och utgångsförbud. Det gör att många förlorar sina arbeten och mattransporter når inte fram till flyktingläger.

Vilka behov finns just nu?

– Det finns enorma behov i Afrika, Sydamerika och vissa delar av Asien, särskilt sedan pandemin slagit hårt mot hälsa och ekonomi. Som vanligt är det kvinnor och barn som lider mest av uteblivna inkomster, bristande hälsovård, våld i hemmet och strukturellt förtryck, berättar Jenny Sigeman.

Jenny brinner starkt för barnens utsatta situation runt om i världen. En resa till Danderyds vänförsamling i Moshi i Tanzania har satt djupa spår.

– Barn är alltid särskilt utsatta. På resan förstod jag att det jag betalar för en utelunch här hemma kan ändra livet för ett barn i Östafrika.

Vad gör Danderyds församling för att samlar in pengar?

– Pengar kommer in via kollekter vid gudstjänster eller genom privata donationer. Varje krona som samlas in är viktig. Sedan många år finns en internationell kommitté med volontärer som leds av Astrid Roos Ydell. Det ideella engagemanget är jätteviktigt och gruppen bidrar stort till Act Svenska kyrkans arbete här i Danderyd.

Astrid Roos Ydell.

Du kan bidra!

Människor som är extra sårbara och utsatta måste få stöd. Fasteaktionen pågår till och med påsk och ska bidra till att lindra konsekvenserna av coronapandemin. När samhällen slagits sönder både socialt och ekonomiskt fortsätter Act Svenska kyrkan tillsammans med partner att arbeta långsiktigt och rättighetsbaserat.

Vill du bidra till Act Svenska kyrkans Fasteaktion 2021?

Ditt bidrag går till att hjälpa dem som drabbas av extrem fattigdom och hunger i världen i pandemins spår.

Du kan swisha din gåva till 900 1223.

100 kr räcker till 17 kg näringsersättning till barn.

200 kr räcker till en skoltermin för ett barn på flykt.

305 kr räcker till en veckas lön för en mentormamma.

330 kr räcker till att starta en självhjälpgrupp.

500 kr räcker till en latrin i ett flyktingläger.

920 kr räcker till två lastbilar med vatten för handtvätt.

1445 kr kan stödja en kvinna som förlorat sitt arbete under Coronapandemin.

TACK till alla som bidrog till Act Svenska kyrkans Julinsamling! Drygt 36 miljoner kronor samlades in i hela Sverige.

"Vi hoppas att kören
ska starta igen.
Man vill ju ses!"

Sjung ut!

När restriktionerna blev strängare i höstas stängdes ungdomskören Vox ner. Då bestämde sig ett gäng ungdomar i kören för att gå ut och gå och sjunga istället.

ETT MEDDELANDE i en gruppchatt på Snapchat var allt som behövdes för att få igång promenaderna. Det berättar Ella Haglind och Victor Lagercrantz, båda 15 år, som sjunger i Danderyds församlings ungdomskör Vox. Eller sjöng, när verksamheten fortfarande var igång.

– Det är ju inte så bra att ses inomhus och sjunga tillsammans, för då kan man sprida corona, så nu går vi promenader istället, säger Ella Haglind.

– Vi brukar prata, skämta och umgås och ibland sjunger vi lite när vi går, säger Victor Lagercrantz.

Han har sjungit i Vox i ungefär ett och ett halvt år och Ella i ytterligare ett år.

– Jag tror vi var fem stycken i kören när jag började 2018 och nu är vi kanske 30 personer, säger Ella Haglind.

Roligast med kören är kompisarna, och att sjunga, tycker de båda. Särskilt gospel och helst på stora högtider. Svårast är att hålla sin stämma och hitta tonen.

Vox sjunger sakral, klassisk körmusik men även en del gospel. Förutom en körresa varje år brukar kören även medverka vid några gudstjänster varje termin. Eller brukade, när allt var som vanligt, innan pandemin.

Året som gått har varit ovisst och annorlunda. Vad som har varit möjligt att genomföra har styrts av rådande restriktioner. Alla vuxenkörer stängde ner redan i mars men länge kunde ungdomarna i Vox ändå ses och öva, på behörigt avstånd från varandra, och även vara med på några av gudstjänsterna som ställt om och blivit digitala. Men när restriktionerna blev strängare i höstas tvingades även ungdomskören att ställa in all sin verksamhet.

– Vi blev alla så besvikna. Det var synd att kören ställdes in precis efter vår körresa till Järvsö för under resan hade vi alla kommit närmare varandra. Och personligen hade jag verkligen sett fram emot att få sjunga i kyrkan på Lucia, säger Ella Haglind.

– Jag är ändå tacksam att vi fick åka till Järvsö, säger Victor Lagercrantz.

Att han började sjunga i kör är mest en slump, förklarar han.

– Jag bara gick dit och blev kvar, säger Victor Lagercrantz, som sedan dess även blivit ungdomsledare för konfirmander och kyrkvård.

– Många kyrkvårdar i församlingen är äldre, så jag som är ung har behövts eftersom jag inte tillhör en riskgrupp. ➡

Hanna Wickström, Lowe Lanéus,
Victor Lagercrantz, Ella Haglind,
Maja Johannesson.

Ella Haglind och Victor Lagercrantz.

➔ På fritiden umgås han ofta med killarna i kören och vännerna är det absolut bästa med kören, tycker han. Därför hakade han på direkt när idén om att gå tillsammans dök upp.

– Jag brukar nästan alltid vara med och gå, säger Victor.

– Innan restriktionerna kom om att man bara får samla max 8 personer ordnade vi promenaderna själva. Men nu har vår körledare tagit över och man måste anmäla sig till henne så att vi inte blir för många, förklarar Ella.

– Det är tråkigt att inte lika många kan gå med nu, säger Victor.

Vad hoppas ni på?

– Att kören ska starta igen. Man vill ju ses! Det är det man siktar på och jag hoppas att det inte ska ta alldeles för lång tid innan det är möjligt, säger Victor Lagercrantz.

– Ja, att vi ska kunna ses, sjunga och umgås, säger Ella Haglind ♦

Vill du börja sjunga i kör?

Danderyds församling har nio olika körer för alla åldrar. Läs mer på svenskakyrkan.se/danderyd/sjung-i-kor eller kontakta Kerstin Even på kerstin.even@svenskakyrkan.se.

Vid denna tidnings pressläggning är barnkören för barn födda 2005 och senare igång igen, ungdomskören Vox har fått börja träna med max 8 deltagare åt gången och vuxenkören VocAlice träffas digitalt via Zoom.

Kyrkokören är pausad

En öppen dörr

”Ovissheten jag upplevde under det år som jag väntade på beslut om uppehållstillståndet var en mardröm.”

Under ett år levde Maryam i ovisshet om hon skulle få stanna i Sverige. När hon fick beslutet om uppehållstillstånd kunde livet börja på nytt.

– **ALLA MÖTER** ovisshet i sitt liv, så även jag. Men jag ser varje möjlighet som en öppen dörr och när dörren stängdes för mig i Iran, så öppnades en annan här i Sverige.

Idag är det ett och ett halvt år sedan Maryam kom till Sverige. I Iran arbetade hon som engelsklärare i grundskolan i över tjugo år. Hon var även tolk och översättare av böcker från engelska till farsi.

– Jag valde att översätta böcker som handlade om starka kvinnor, böcker som jag ville att kvinnor i Iran skulle få möjlighet att läsa, berättar Maryam.

Hur var det att lämna ditt hemland för något okänt?

– Sverige var inte helt okänt eftersom min bästa vän bor här, i Täby. Jag hade varit här en gång tidigare och hälsat på. Men ovissheten jag upplevde under det år som jag väntade på beslut om uppehållstillståndet var en mardröm.

Processen försenades i och med pandemin. När beslutet väl kom kunde Maryam äntligen börja läsa svenska på SFI och söka jobb. Idag har hon en praktikplats på en förskola.

– Upphållstillståndet förändrade mitt liv, bokstavigt talat. Nu har jag arbetstillstånd och en möjlighet att bygga mig ett liv, säger Maryam.

Vad är den största skillnaden mellan Iran och Sverige?

– Det går inte att jämföra de två länderna eftersom de är så olika. Men en viktig skillnad är att här i Sverige respekterar människor lagen samtidigt som lagen skyddar medborgarna.

Vad saknar du mest?

– Min mamma, min syster och min bror som jag talar med varje dag. Tyvärr har jag förlorat min mormor i covid-19.

Vad hoppas du på?

– Att coronapandemin tar slut så att vi kan andas och leva igen. Och personligen hoppas jag att jag kommer att lära mig flytande svenska och få ett fast jobb som engelsklärare här, säger Maryam som planerar att ta svensk lärarexamen ♦

Vill du bli volontär?

Du behövs! När det är möjligt igen kommer vi att återuppta vår volontärverksamhet. Det finns många olika delar av församlingsarbetet där du kan hjälpa till! Kontakta Beata Moberg och anmäl ditt intresse redan nu, beata.moberg@svenskakyrkan.se.

A photograph of two men sitting on a red upholstered chair with wooden legs. The man on the left is older, with grey hair and glasses, wearing a black sweater and black pants. The man on the right is younger, with blonde hair, wearing a black jacket over a white clerical collar and black pants. They are both looking towards the camera. The background is a grey, textured wall, and the floor is made of light-colored wood planks.

”Ibland är vi bara tysta
och lyssnar till en
berättelse som behöver
bli berättad.”

Sjukhusprästerna Peter Sandin
och Carl Henric Svanell.

Finnas där

Även om munskydd och ansiktsvisir blivit vardag är uppdraget detsamma för sjukhuspräster på Danderyds sjukhus – att finnas till för patienter, anhöriga och personal.

SKA SJUKHUSPRÄSTERNA på Danderyds sjukhus besöka en patient som har covid-19 är det full skyddsutrustning som gäller.

– Vi har precis samma skydd som sjukhuspersonalen har. Men det är så klart ovanligt att vara inkapslad rent fysiskt. Det immar och ljudet reduceras, säger sjukhusprästen Peter Sandin.

Har patienten inte covid-19 har sjukhusprästerna ändå alltid munskydd och ansiktsvisir när de gör sina besök.

– Det är en förändring att jobba i munskydd, men så är det ju för alla. Man får vara lite fiffigare och allt måste inte vara fysiska möten. Vi gör fler uppföljningar på telefon nu, säger Carl Henric Svanell, även han sjukhuspräst.

Båda två har ofta fått agera ställföreträdande anhörig under det gångna året eftersom det rätt generellt besöksförbud på sjukhuset på grund av corona.

– Vi sitter ner och finns där för patienten, säger Peter Sandin.

– Det kan också finnas särskilda önskemål från de anhöriga. Jag har till exempel spelat upp ett visst musikstycke för en mycket sjuk patient, säger Carl Henric Svanell.

De understryker hur imponerade de är av sjukhuspersonalen och deras kompetens och kreativitet i att ställa om och hitta nya lösningar. Deras egna arbetsuppgifter som sjukhuspräster är desamma som innan pandemin och en stor del av arbetet handlar om att möta patienter som svävar i ovisshet

om de kommer att klara sig eller inte.

– Vi finns här så att man inte ska behöva gå igenom något sådant ensam. Många vill ha säkra svar, få kontroll och hitta en lösning när frågorna kommer och ovissheten breder ut sig. Utmaningen i vårt jobb är att vara kvar i vanmakten. Jag har inga svar. Livet är så här, men som sjukhuspräst är jag någon att dela vanmakten med, säger Peter Sandin.

– Ibland är vi bara tysta och lyssnar till en berättelse som behöver bli berättad, säger Carl Henric Svanell.

Att kyrkoåret nu går in i fastetiden – under 40 dagar fram till påsk – är något som inte påverkar sjukhusprästernas arbete inne på sjukhuset på samma sätt som det gör i församlingen utanför.

– Fastetiden är en förberedelse och tid för självrannsakan. Det kan ge en möjlighet att stanna upp och bli medveten om livets hela gråskala, för livet är både mörkt och ljust. Fastetiden hjälper mig att bredda livet, säger Peter Sandin.

– Jag har haft perioder i egen förberedelse under fastan, men som livet är nu med små barn blir det inte så. Men jag brukar alltid välja ut en fördjupningsbok som jag läser för att ha en följeslagare under fastetiden, säger Carl Henric Svanell.

Han tycker att det har börjat pratas mer om existentiella frågor kring liv och död än vad det gjordes tidigare.

– Det kan låta klyschigt, men är vi

medvetna om vår dödlighet kan vi leva mer och göra något av det liv vi har. Alla människor kommer förr eller senare att uppleva förlust eller separation där livet går sönder och ovisshet råder, säger Carl Henric Svanell.

Båda tycker att ovisshet till stor del handlar om avsaknad av kontroll.

– Vi försöker ständigt hitta strukturer och ramar för livet, men livet förändras och går inte att kontrollera. Det betyder inte att kaos uppstår, men grundvalarna utmanas, säger Carl Henric Svanell.

– Samtidigt kan vi inte gå omkring och vara rädda för att vi inte har kontroll, utan vi får försöka se det som något positivt som hjälper oss att växa och nyansera livet, säger Peter Sandin.

Kan en tro hjälpa?

– En tro kan både hjälpa och stjälpa. Det är inte ovanligt att människor som varit med om omvälvande livserfarenheter även förändras i tron. Tron har sina faser och ger sina erfarenheter, precis som livet i övrigt, säger Carl Henric Svanell.

– Vi som representerar en kristen tro möter många på sjukhuset som inte delar den tron eller har samma syn på världen, men vi finns här för alla oavsett, säger Peter Sandin och fortsätter:

– Tron kan vara en bordskant att hålla i när tillvaron gungar. För mig står tron för något utanför mig som gör att jag inte är helt utlämnad till mig själv och min egen vanmakt ♦

Härbärgera oviss framtid

Att vänta med att fatta beslut har varit det svåraste – men också det viktigaste. Det är kyrkoherde Kristin Molanders erfarenhet efter ett år med corona.

I JULAS, när Danderyds församlings kyrkoherde Kristin Molander till slut fick några lugna, lediga dagar kändes det tungt. Allt som hänt under året som gått, med en pågående pandemi, kom i fatt.

– Jag hade jobbat så hårt med att hålla modet uppe på alla, men nu tog det stopp och jag orkade inte vara glad. Då bryter man ihop lite, är ledsen, trött och känner sig liten innan kraften kommer till en och man tar nya steg, säger hon.

Nu låter hon pigg och glad. Det är ett nytt år, även om pandemin envist hänger kvar och restriktionerna fortfarande är stränga, när vi talas vid.

– Det finns en utmaning i att öva sig i att leva i den här ovissheten. Inte bara under en pandemi, utan genom hela livet. Man behöver liksom härbärgera den, andas och bli stilla i den.

Hon tycker att ovisshet både är något läskigt ...

– Jag gör allt jag kan för att skapa visshet i mitt liv, även om jag vet att jag aldrig kan få det. Vad som helst kan alltid hända när som helst.

... och något hoppfullt.

– Det väcker förväntan när alla möjligheter fortfarande finns kvar.

Själv försöker hon att inte förvänta sig för mycket i ovissheten, utan vila i väntan.

– Om man hela tiden lever i hoppet om vad som ska bli, så riskerar man att missa det som är och pågår här och nu. Krasst sett så kanske det aldrig blir ett sedan, så vi måste försöka leva i nuet, i ovissheten.

Hur har det varit att leda en församling under ett år i ovisshet, under en pågående pandemi?

– Det har varit en ständig beredskap eftersom villkoren ändrats med jämna mellanrum. Vi har fått tänka ”Vi får se hur det blir” i allt vi planerat. Så är det ju egentligen alltid, men det har varit mycket mer påtagligt under det här året.

I början av pandemin, när allt var nytt, fanns ett tryck på att fatta snabba beslut.

Då kändes det extra viktigt att vänta och lyssna in, minns Kristin Molander.

Inom Svenska kyrkan finns en tradition av att varje församling agerar lokalt utifrån sina förutsättningar. Men i början av april 2020 gick Stockholms biskop ut med att kyrkorna i Stockholm inte längre skulle bjuda in till gudstjänst på grund av smittspridningen i huvudstadsregionen.

– Här i Danderyd började då vi streama gudstjänster medan vi, liksom alla andra församlingar i Stockholm, fortfarande genomförde dop, vigslar och begravningar – men med avstånd.

All öppen verksamhet stängde ner tidigt och församlingen har hela tiden följt de rådande rekommendationerna och justerat verksamheten utifrån dem.

– I början var det svårt att vi var tvungna att stänga ner. Det går emot allt vad kyrkan står för. Kyrkans hela metod är relationer och att mötas.

Vad gör ni istället?

– Vi försöker hålla i och hålla ut.

Vi planerar, städar, utbildar oss, tar ut semester och hjälper till i den verksamhet som pågår, som förskolan. Vi begraver, möter sörjande anhöriga, besöker ensamma äldre och har själavårdande samtal precis som tidigare. Det upphör inte, även om vi måste hålla avstånd.

Men pandemin har också gjort att

”Vi begraver, möter
sörjande anhöriga,
besöker ensamma äldre
och har själavårdande samtal
precis som tidigare.”

Kristin Molander och hennes medarbetare prövat nya idéer som de vill fortsätta med framöver, även efter pandemin. Som att hålla Danderyds kyrka öppen hela julafton.

– Ett vanligt år håller Danderyds församling 15 gudstjänster under julafton – i år var alla inställda. Istället kom folk till Danderyds kyrka hela dagen. Ljusbäaren blev full av tända ljus, många satt kvar länge i bänkraderna och en del sjöng tillsammans. Det blev något innerligt i det lilla formatet och det var en fantastisk erfarenhet för oss som vi tar med oss.

Vad saknar du mest?

– Jag saknar att vara många tillsammans. Jag saknar att kyrkan är full med folk, att man får sjunga, träffas och dricka kyrkkaffe. Jag saknar lättheten och spontaniteten. Och så saknar jag min mamma.

Kristin Molanders mamma är snart 80 år och bor i Göteborg. Under det senaste året har de setts en gång utomhus. Även om de talar i telefon ofta är det inte samma sak som att träffas.

– Precis i början sa min mamma att ”Två veckor klarar jag, absolut inte mer” och nu har det gått ett helt år som hon hållit sig isolerad. Det går när man tar ett steg i taget.

Hon säger att hennes tro hjälper henne att acceptera och gilla läget.

– Det är så här livet är, med små och stora sorger. Men Gud är alltid med oss och håller om. När jag lever i ovisshet är det ändå en trygghet att veta att Gud har koll ♦

Vill du fira gudstjänst med oss?

På söndagar klockan 11.00 streamar vi gudstjänsten som kan följas på nätet.

Gå in på församlingens Youtubekanal. Varje söndag klockan 12.30 finns det även möjlighet för den som vill komma och ta nattvard under en liten mäsas i Danderyds kyrka.

Vi har även morgonbön varje tisdag, onsdag och torsdag klockan 8.30 i Danderyds kyrka och kyrkan är öppen varje dag i veckan mellan 9.00 och 16.30.

Att inte veta

”Förmågan att ana,
att kunna hantera situationer
och att besitta kroppslig
och praktisk kompetens
har sjunkit i status.”

Med sitt budskap om värdet av ovisshet och icke-vetande har Jonna Bornemark blivit Sveriges mest uppbokade filosof. Men när utmattningen slog till fick hon ångest av att inte känna fast mark under fötterna.

ENLIGT JONNA Bornemarks kalender är världen i fara. Så drastiskt formulerar hon det inte själv, men hon delar andemeningen. Den handlar om filosofin som temperaturmätare på samhällsklimatet. När filosoferna efterfrågas på bred front är det något grundläggande i samhället som har rubbats, menar Jonna Bornemark.

Och aldrig har hon varit så efterfrågad som nu.

– Det är väldigt roligt att bli bokad. Men glädjen blandas med en misstanke. Som kultur befinner vi oss i en existentiell kris. Den rör klimatförändringar, polarisering, högerpopulism och många andra faktorer.

På bara några år har tonen ändrats, säger hon. Frågorna hon får nu är mer på allvar.

– De är inte längre spekulationer utan utgår från en livsnödvändighet. Tidigare har jag behövt argumentera för ovisshetens och icke-vetandets plats. Nu förstår alla att vi måste handla trots att vi inte vet allt.

Jonna Bornemark är filosofen som blev känd för den breda publiken med ”Det omätbaras renässans”. Boken kom för tre år sedan och var en uppgörelse med det så kallade NPM-samhället, där organisationsformen ”new public management” blivit

symbolen för en utveckling där manualer, regelverk och administration tar plats på bekostnad av den personliga erfarenheten.

Jonna Bornemark är till vardags forskare vid Södertörns högskola och har i många år kunnat höras i Filosofiska rummet i P1. År 2017 var hon sommarprat�are i samma radiokanal.

Nu är hon åter aktuell, med ”Horisonten finns alltid kvar – om det bortglömda omdömet” som fördjupar många av de tankar som finns i den förra boken.

Utgångspunkten är ovissheten. Det faktum att vi inte vet allt är ett grundläggande livsvillkor, konstaterar Jonna Bornemark. Hon kallar det ”horisonter av ickevetande”.

– Det moderna samhället sätter icke-vetandet i motsatsställning till kunskap. Vi gör om icke-vetande till något som måste övervinnas. Men hela poängen med icke-vetande är att det är outtömligt.

Jonna Bornemark visar hur synen på kunskap förändrats genom historien och hur delar av det som förr sågs som en självklar del av vårt vetande inte längre räknas.

– Förmågan att ana, att kunna hantera situationer och att besitta kroppslig och praktisk kompetens har sjunkit i status.

Resultatet blir att många människors kunskap inte värderas.

Det finns ett välbekant ord för all denna undanträngda kompetens: omdöme. Vi har alla en idé om vad det är och åkallar det hela tiden, säger Jonna Bornemark. Ta bara Folkhälsomyndighetens och Stefan Löfvens presskonferenser under pandemin, där de återkommande vädjar till medborgarnas omdöme.

Synen på icke-vetande får konsekvenser på flera områden. Inte minst påverkar det relationen till tro och religion, menar Jonna Bornemark. Allt som förknippas med oändlighet hänvisas till en privat sfär. Eller ännu värre – ses som helt överflödigt.

Jonna Bornemark är inte själv troende. Men via filosofin har hon blivit intresserad av mystik.

– Redan som filosofistudent såg jag hur synen på de existentiella frågorna präglades av en strikt västerländsk tradition. För att vidga mitt förhållningssätt började jag läsa religionshistoria, där jag kom i kontakt med mystiken. Det var otroligt fascinerande att se hur manlig och kvinnlig mystik förhöll sig till varann, och hur självklart det var att se kroppen som en del av andligheten i delar av den kvinnliga mystiken.

”Genom sjukdomen har jag insett att det finns en plats inom mig som behöver utrymme. Jag har upptäckt en del av mig själv som jag inte har brytt mig om innan.”

➔ Det kroppsliga är fortfarande viktigt för Jonna Bornemark. Både professionellt och privat. I sin forskning har hon undersökt kroppsliga relationer. Dit räknar hon även relationen till djur. Självt har hon både häst, hund och råtta. ”Kropp är vad vi är”, säger hon. Just nu skriver hon på en bok om graviditet.

Bland alla dem som efterfrågar Jonna Bornemarks röst i en orolig tid finns även kyrkan. Många församlingar hör av sig och vill att hon ska komma dit för att prata. Religionen och filosofin har mycket gemensamt, konstaterar hon. I kyrkan finns många av de praktiker som åsidosätts i det mätbara samhället men som är helt nödvändiga för en levande och ansvarsfull civilisation.

– När jag talar i kyrkan behöver jag inte börja på ruta ett. Där är tanken på icke-vetande självklar.

Hur självklar är den tanken i Jonna Bornemarks eget liv? Bara för att man skriver böcker om värdet av ovisshet är det inte givet att man har lätt att omfamna den privat; konsten att stå ut med ovisshet är också konsten att hårbärgera kontroll-förlust.

På det övergripande planet ger hon sig själv godkänt. Forskningen är hennes psykologiska gym, genom den är hon tränad för situationer där hon inte vet allt. Hon har två skilsmässor bakom sig. Det är erfarenheter som ofta innebär att man rör sig i okänd terräng. Jonna Bornemark säger att separationerna varit ”rätt lyckliga”.

Istället har marken öppnat sig på andra sätt. För fem år sedan gick Jonna Bornemark in i väggen. Hon var sjukskriven från och till i två år. Efterverkningarna känns

fortfarande av, säger hon och berättar att hon hela tiden behöver ha koll på utmattningssymtomen. Hon ligger ständigt lite på gränsen.

– Utmattningen gör att jag inte vet hur jag ska leva. Uppenbarligen lever jag inte helt hållbart, men jag försöker hitta knep i vardagen. Jag kämpar till exempel med alla mejl jag får från privatpersoner. Jag skulle vilja svara var och en, men det går inte. Jag måste lära mig att låta bli.

Hon söker sig också fram till en grundläggande inställning som gör att livet kan fungera på sikt. Hur konstigt det än låter är känslan av förtvivlan en hjälp på vägen.

– I en riktig kris finns ett mått av förtvivlan. Det tror jag är viktigt. Förtvivlan och ångest gör att man förstår att något är på allvar.

Utmattningskrisen har fått henne att fundera över balansen mellan jobbet och privatlivet. Hon märker när jobbet tar överhanden, då blir hon otrevlig mot de närmaste.

Att vara efterfrågad filosof är på många sätt en dröm. Men det finns också en baksida med att brinna för jobbet. Jonna Bornemark säger att utmattningskrisen fått henne att upptäcka att det finns ”ett jag”.

– Jag älskar mitt jobb. Jag har valt det för min egen skull, inte för andras. Men det är något med arbetet som hela tiden gör mig riktad bortåt. Genom sjukdomen har jag insett att det finns en plats inom mig som behöver utrymme. Jag har upptäckt en del av mig själv som jag inte har brytt mig om innan.

Hur kan kulturen ta upp kampen för

ovissheten? Finns det någon metod som fungerar lika bra på samhällsnivå som på individplan? Jonna Bornemark svarar ja. Medicinen stavas förundran.

Det är en term som fått allt större uppmärksamhet de senaste åren, bara i fjol kom två böcker i ämnet. Ibland används den engelska termen ”awe” för att ringa in fenomenet. Det handlar om förmågan att bli hänförd, vilket för de flesta är lättast att uppleva i skogen, under stjärnhimlen eller vid anblicken av ett lekande barn.

Lite högtidligt uttryckt handlar förundran om att stå inför det ogripbara och känna hur allt faller på plats. Världen är oändlig – jag själv är bara en liten, liten del. Det kan först kännas skrämmande men fungerar avlastande.

Jonna Bornemark välkomnar att hänförelsen får större utrymme men är skeptisk till förundranstrenden.

– Förundran riskerar att reduceras till ett slags medelklassutflykt där man till helgen går ut i skogen för att se hur fantastisk naturen är och för att vi ska må bättre. Förundran är något mer än så, den är där för att kasta om våra liv.

Den kan till och med få politiska konsekvenser, säger Jonna Bornemark.

– Om vi genom förundran upptäcker något som är viktigt kanske vi måste ändra vårt samhälle.

När kände du själv förundran senast?

– Nu när du ringde. Jag gör många intervjuer och skulle kunna upprepa samma svar hela tiden. Men då skulle jag också kräkas på mig själv. Istället försöker jag öppna mig för samtalet. Inför varje möte med en människa finns ett mått av förundran – hur ska det här bli?

”Konsten att stå ut
med ovisshet är
också konsten
att härbärgera
kontrollförlust.”

Namn: Jonna Bornemark.

Ålder: 48 år.

Bor: I Huddinge.

Familj: Tre barn, 20, 10 och 7 år
samt pojkvän.

Delar hushåll med sin pappa.

Gör: Professor i filosofi på Centrum
för praktisk kunskap vid Södertörns
högskola.

Aktuell med: *Horisonten finns alltid
kvar – om det bortglömda omdömet*
(Volante förlag).

Tidigare titlar i urval:

Kroppslighetens mystik (2015),
Det omätbaras renässans
– en uppgörelse med
pedanternas herravälde (2018).

Släkt: Gullan Bornemark var gift
med Jonnas farfars bror.

Älskar djur: Lever med hundarna
Matteo och Ella samt rättorna Tash
och Bernie. Har även en häst, Scarlet.

Gillar mystik: ”Jag tycker om den
apofatiska mystiken, den är spännande
i sin språksyn. Jag är också förtjust
i kvinnliga mystiker, inte minst
Mechthild von Magdeburg, som låter
kroppen vara en del av tron.”

Har cirkusrötter: Jonna Bornemark
har just inlett ett samarbete med
Cirkus Cirkör. Hennes farmors far
hade en cirkus som familjen reste
runt med.

Gör just nu: Skriver på en bok
om graviditet.

Hur brukar du fira påsk?

TEXT MIA SJÖSTRÖM
FOTO ELLIOT ELLIOT

Pedran Izadian, Stockholm

– Vi brukar fira tillsammans med familjen och släkten. Nu har vi ett nyttillskott som är sex månader, så det blir första påsken för honom. För mig är det ägg och mycket färger som ger påskkänslan.

Emma Svedenblad, Djursholm

– Jag brukar fira med min familj och ibland går jag till kyrkan. För mig är påsken gemenskap och påminner om att ljuset övervinner mörkret.

Olle Löfgren, Täby

– Vi kommer att vara hemma och jag hoppas att det fina vädret fortsätter så man kan åka skidor. För mig handlar påsken om ljuset och våren som är på väg. Som barn gick jag i kyrkan, men nu är det mer fritidsaktiviteter som gäller.

Eva Holst, Sollentuna

– Jag firar inte påsk, men jag längtar alltid efter påsktiden. Det är min favorit-högtid för det är något som börjar då. Ljuset kommer och allt börjar växa. Däremot gillar jag inte julen då många är ensamma.

Kyrkans viktigaste helg

Att Jesus besestrar döden är det centrala i kristen tro och därför är påsken kyrkans viktigaste helg.

Fastan

Fyrtio dagar innan påsk börjar fastan.

STILLA VECKAN

– tid för eftertanke

Palmsöndagen

En glädjefull dag då Jesus rider in i Jerusalem på en åsna och hyllas av människor som står längs gatorna.

Skärtorsdag

På kvällen samlar Jesus sina lärjungar till en sista måltid då man delar bröd och vin. Måltiden kom att bli den första nattvarden. På natten grips Jesus av romerska soldater i Getsemane trädgård. Judas, en av lärjungarna, förråder Jesus med en kyss.

Långfredag

Jesus förs till ståthållaren Pontius Pilatus som dömer Jesus till döden genom korsfästelse för att Jesus kallat sig "judarnas konung". Det tunga korset får han bära själv på Via Dolorosa, smärtornas väg, till höjden Golgata i stadens utkant, där han blir korsfäst och dör. Kroppen plockas ned, lindas i tyg och kryddor och läggs i en grav.

PÅSKVECKAN

Påskdagen

När en grupp kvinnor kommer till Jesu grav är stenen framför graven borta och graven är tom. Jesus är inte död utan lever.

Annandag påsk

Efter att Jesus uppstod visar han sig för lärjungarna på olika sätt och vid olika tillfällen. Ibland känner de igen honom, ibland är de inte riktigt säkra. Annandagens budskap är att den uppståndne Kristus går vid vår sida och delar vår vardag. Gud är en levande Gud.

Påsk i Danderyds kyrka

Passionsandakter i Stilla veckan

Måndag 29/3–torsdag 1/4 8.30.

Skärtorsdag 2/4

18.30 Skärtorsdagsmessa (streamad).

Långfredag 3/4

11.00 Gudstjänst (streamad).

15.00 Musik vid Jesu kors.

18.00 Gravläggningsandakt.

Öppen kyrka 9.00–19.00 under långfredagen med musik varje helt klockslag, präster och diakoner i kyrkan och möjlighet till fika.

Påskdagen 5/4 11.00

Högmässa (streamad).

Annandag påsk 6/4 11.00

Gudstjänst (streamad).

FOTO: ANNA LIND LEWIN.

Vandra med Pilgrim Danderyd

I en pandemi är naturen en läkande kraft och Gud en källa att få stanna till vid och hämta kraft ur för att kunna gå vidare.

Välkommen under 2021.

Vi börjar söndagen 9 maj då vi hoppas att våren kommit och naturen återföds med full kraft.

Naturens katedral

Vi samlas i Mörby centrum utanför T-banan och vandrar utmed Edsviken till Sätträängskyrkan. En vandring i vårens tecken då naturen börjar spira. Vi gör några stopp under vägen för reflektioner kring naturen som livets katedral. Vandringens längd är cirka 5 km.

Tid: Söndag 9 maj 13.00–16.00.

Ekebysjön runt

Vi gör en vardagsvandring runt vackra Ekebysjön under rubriken Pilgrimens enkelhet och långsamhet. En lätt vandring för dig som vill prova på och är dagledig. Vi samlas och avslutar utanför Forsamlingens Hus, Angantyrvägen 39, bredvid Danderyds kyrka. Vandringens längd är cirka 3 km.

Tid: Tisdagarna 18 maj och 1 juni 10.00–12.00.

Meditation under valven

Stefan Holmberg, erfaren meditationsvägledare, leder en rogivande meditation under valven i Danderyds kyrka.

Både de som är erfarna och nybörjare kan delta, och man kan sitta på stol eller meditationspall.

Tid: Torsdagarna 6 och 20 maj 17.15–18.30.

Introduktion 17.15–17.30.

Meditation 17.30–18.30.

Anmälan: diakon Estelle Wiesel, estelle.wiesel@svenskakyrkan.se 08-568 957 29.

Det existentiella samtalet

Året 2020 har varit omvälvande på många sätt, både i vår närmaste omgivning och ute i världen.

Vi samtalar under sex tillfällen om livet, det som varit, det som är nu, och om framtiden, Vi utgår från boken *Om godhet* av Desmond Tutu, tidigare ärkebiskop från Sydafrika.

Tid: Varannan måndag 15.00–16.30 med start 12 april och därefter 26 april, 10 maj, 24 maj, 7 juni och 21 juni.

Plats: Sätträängskyrkan.

(Buss 607 till Sättra prästgård)

Kontakt och anmälan: Diakon Elisabeth Stenberg, 070-540 08 43, elisabeth.stenberg@svenskakyrkan.se

Påsklandskapet i Stallet

Varje år bygger vi ett påsklandskap i Stallet bredvid Sätträängskyrkan.

Olika scener visar bibelns berättelser kring påskens händelser och budskap. Du kan se landskapet till och med 18 april.

Människan, skapandet och livskraften

Under tre torsdagar i vår får vi möta människor som på olika sätt förmedlar livskraft genom sitt skapande. Samtalen streamas och går att följa live eller i efterhand på Enebykyrkans Facebook-sida. Om restriktionerna lättar blir det möjligt att delta på plats.

MUSIKEN

Cecilie Løken
konstertflöjtist
torsdag 11 mars 19.00

Under 2015 grundade Cecilie hjälporganisationen Röda hjärtat som engagerat sig i mottagandet av flyktingar som kom från grekiska övärlden till Europa. Samtalet handlar om hur musiken kan hjälpa människor att leva och överleva.

HUMORN

Hanna Dorsin
skådespelare och komiker
torsdag 22 april 19.00

Hanna är framför allt känd från humorgruppen Grotesco men har medverkat i en mängd filmer, tv-serier och scenproduktioner. I sketcher som *Flyktningmusikalen*, *Ladies night* och *Bögarnas fel* har Grotesco med humorns hjälp lyft och satt fingret på viktiga men känsliga frågor. Samtalet kommer att handla om allvaret i humorn och hur vi med dess hjälp kan skapa förändring i samhället.

ORDEN OCH BILDEN

Inger Edelfeldt,
författare och konstnär
torsdag 20 maj 19.00

Inger är känd som prisbelönt författare till en rad romaner, novellsamlingar, ungdomsböcker, seriealbum och lyrik. Just nu är hon aktuell med nya boken *Om snö och guld*.

Hon är också illustratör och konstnär. Genomgående i hennes skapande finns intresset för psykologi, andlighet och kommunikation. Samtalet med Inger handlar om hur skapandet kan ha en avgörande betydelse för livskraften men också hur det behövs både svärta och magi för att livet ska bli helt.

Ung Vårsalong om längtan 15 mars–18 april

Premiär för Ung Vårsalong med konstverk skapade av barn och unga upp till 18 år. Årets tema är *Längtan*. Utställningen hänger i Församlingens Hus och finns även på hemsidan. För tillfället är Församlingens Hus stängt men alla konstverk går att se utifrån 15 mars–18 april. Man kan besöka församlingshusets innergård hela dygnet och titta på den upplysta utställningen samt ett rullande bildspel vid entrén.

Barnvagns-Walk-and-Talk

Har du barn under två år? Då är du och ditt barn välkomna på Barnvagns-Walk-and-Talk. Vi träffas tisdagar 11.30 till och med 18 maj utanför Församlingens Hus, för att sedan promenera runt Ekebysjön – på corona-avstånd. Det blir ett stopp vid grillplatsen där den som vill kan äta sin medhavda matsäck. Kläder efter väder. Ingen anmälan. Ledare: Elisabet Munro, präst och Maria Gibbs Persson, pedagog. Vid frågor hör av dig till maria.gibbs@svenskakyrkan.se.

Ställ upp i Kyrkovalet 19 september

Vill du vara med och ta ansvar som förtroendevald i Danderyds församling?

Söndagen den 19 september 2021 är det kyrkoval. Vill du vara delaktig och har kompetens i frågor som rör organisation, verksamhet, fastighet och personal?

Du kan gå med i en befintlig grupp eller bilda en egen. Senast 15 april 2021 ska nya grupper registreras. För att kunna ställa upp måste du vara medlem i Svenska kyrkan och ha fyllt 18 år senast på valdagen. Läs mer om kyrkovalet på svenskakyrkan.se/danderyd.

TIDNINGEN LIVET

**Utgiven av Svenska kyrkan,
Danderyds församling.**

Redaktion

Kristin Molander, kyrkoherde
kristin.molander@svenskakyrkan.se
Christina Högberg, kommunikatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se
Ola Whistler Sahlén
ola.sahlen@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare

Kristin Molander, kyrkoherde

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation

Redaktör

Mia Sjöström

Skribenter

Mia Sjöström, Kristina Lindh

Omslag

Lotta Kühlhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Linnéa Jonasson Bernholm

Tryckeri

Stockholms Lito Grafiska, Danderyd

ÖPPETTIDER

Församlingens Hus

Öppettider: svenskakyrkan.se/danderyd

Växel, tel 08-568 957 00.

Mån-fre 9.00 – 12.00 och 13.00 – 17.00.

Bokning av dop, vigsel, begravning:

Mån-tors 9.00 – 12.00, 13.00–15.00.

Fre 9.00 – 12.00. Tel 08-568 957 10.

Bokning av församlingsgårdar:

Mån-tors 9.00 – 12.00, 13.00–15.00.

Fre: 9.00 – 12.00.

Tel 08-568 957 35.

Kyrkogårdsförvaltningen:

Mån-fre 9.00 – 15.00.

SVENSKA KYRKAN I DANDERYD

Församlingens Hus

Angantyrvägen 39,
182 54 Djursholm.

Växel: 08-568 957 00,
måndag – fredag
9.00–12.00 och 13.00–17.00.
Adress: Box 2021,
182 02 Danderyd
svenskakyrkan.se/danderyd

Kommunikatörer

Christina Högberg, 08-568 957 08.
Jenny Sigeman, 08-568 957 23.

Kyrkogårdsförvaltning

Expedition 08-568 957 39
Anette Drammeh, chef
08-568 957 40.

Kyrkor och kapell

Altorps kapell, Ymervägen 55,
Djursholm.

Andrum, Mörby Centrum.

Danderyds kyrka, Angantyrv 41,
Danderyd.

Djursholms församlingsgård,
Valevägen 26, Djursholm.

Djursholms kapell, Danav. 9,
Djursholm.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka)
Enebytorget, Lars Åberg
070-497 71 65.

Petruskyrkan, Kyrkv. 27,
Stocksund.

Sätraängskyrkan, Sjöbergsv. 32
Danderyd.

Sjukhuskyrkan,
Danderyds sjukhus,
08-123 550 00 (växel).

Kyrkoherde

Kristin Molander,
08-568 957 01, 070-334 16 18.

Präster

Randi Guldstrand,
08-568 957 20.
Jenny Karlsson,
08-568 957 17.
Elisabet Munro,
08-568 957 16.
Ola Whistler Sahlén,
08-568 957 15.

Sjukhuspräster

Peter Sandin,
08-568 957 42.
Carl Henric Svanell,
08-568 957 18.

Diakoner

Kristina Stedman,
08-568 957 21.
Estelle Wiesel,
08-568 957 29.
Beata Moberg, diakoniassistent
08-568 957 28.

Musiker

Kerstin Alling, 08-568 957 06.
Kerstin Evén, 08-568 957 49.
Maria Resare, 08-568 957 07.
Anders Ölund, 08-568 957 04.

Församlingspedagog

Henrik Brosché, 08-568 957 24.
Maria Gibbs, 08-568 957 25.
Stina Klimscha, 08-568 957 41.

Kyrkans förskola

Förskolorna Enen,
Kyrkbacken
och Änglagaraget.
Petra Olsson, rektor,
08-568 957 02.

Läraren Maryam:

”Ovissheten jag upplevde under det år som jag väntade på beslut om uppehållstillståndet var en mardröm.”

Sjukhusprästen Peter Sandin:

”Utmaningen i vårt jobb är att vara kvar i vanmakten. Jag har inga svar. Livet är så här, men som sjukhuspräst är jag någon att dela vanmakten med.”

Kyrkoherde Kristin Molander:

”I början var det svårt att vi var tvungna att stänga ner. Det går emot allt vad kyrkan står för. Kyrkans hela metod är relationer och att mötas.”

Filosofen Jonna Bornemark:

”Tidigare har jag behövt argumentera för ovisshetens och icke-vetandets plats. Nu förstår alla att vi måste handla trots att vi inte vet allt.”